

Várandós gondozás elvei a gyógyszerészi gyakorlatban

Dr. habil. Valent Sándor
egyetemi docens

Semmelweis Egyetem
2018. november 19.

Az előadás vázлата

- Az életkor és az élelciklusok szerint:
- Akik szeretnének gyermeket de nem lehet (tudja a patikus hova kell fordulni, hogy megy ez, milyen a gyógyszeres háttere ennek).
- Akik védekeznek (milyen módszerek van non famarkol, farmakol, ezek biztonsága. Kinek mi javasolható. Hasznos tanácsok pl. mi van ha elfelejtem bevenni, minden ami miatt fel szokták hívni az orvost, gyógyszerészt)
- A már várandós milyen készítményeket alkalmazzon vitaminok és társai
- Várandósoknak mit lehet az OTC-kre mondani, mit lehet szedni, mit, ill. mit nem tanácsol a gyógyszerész
- Vényköteles készítményeknél mit nem lehet alkalmazni,
- Mi legyen az eljárásrend ha olyan készítményt ír fel az orvos ami nem adható, vagy nincsenek adatok stb. Mit tegyen a gyógyszerész ilyenkor?

Gyermeknőgyógyászat

- Újszülöttek megvonásos vérzése - nincs teendő
- Pelenka dermatitis: dezinficiensek, hámosítók
- Kisgyermeknél idegentestre is gondolni kell.
- Fejlődési rendellenességek, Müller cső, agenéziák, dysgenézisek
- Daganatok

Menarche

Általában 11-13 éves korban. Legkésőbb a 16 -18 éves korig.

Amenorrhoeák kivizsgálása és kezelése (primaer, PCOS)

Fizikális vizsgálat: pubarche, telarche, testalkat, BMI

Ultrahang, uterus, ovariumok

Endocrin paraméterek, FSH, LH, prolactin, ösztrogén, progeszteron, androgének, SHBG, AMH, TSH, kortizol, diabetes, inzulin rezisztencia, D vitamin szint

Gestagen teszt, Ösztrogén gesztagén teszt

HPV vaccináció

- Gardasil 9 (Cervarix, Silgard)
- 6-os, 11-es, 16-os, 18-as, 31-es, 33-as, 45-ös, 52-es és 58-as HPV-típus
- Lányok és fiúk
- 9 éves kortól
- Ismétlés 2 hónap és 6 hónap múlva

Akik még nem szeretnének gyermeket

Biztonságos fogamzásgátlás

Barrier módszer, nincs kémiai hatóanyag, véd az STD ellen

Spermicid anyagok, benzalkonium klorid, hüvely nedvesség mértékétől függően

Hüvelykúp

Lágy hüvelykapszula

Hüvelykrém

Hüvelytabletta

10 perc után, kb 4 órán át hat

Hormonális fogamzásgátlás

Intrauterin fogamzásgátlás

Hormonális fogamzásgátlás

Előzetes szakorvosi vizsgálat, rendszeres menstruáció

Terhesség kizárása

Más és vesefunkció kontrollja

Thrombophilia kizárása (APC rezisztencia, Leyden mutáció)

Hormonális fogamzásgátlás 2.

- Ösztogén és progeszteron
 - Etinil-ösztadiol (csökkenő dózis), 17-beta-ösztadiol, ösztadiol-valerát
 - Progeszteron generációk (2. levonorgesztrel 3. norgestimate, desogestrel, gestodene, chlormadinone, dienogest, ciproteron-acetát, csökkenő androgén mellékhatás, növekvő thrombózis kockázat)
 - Drospirenon
- 21 napos, 24 napos, 28 napos szedési sémák
- egy és többfázisú készítmények (max 5 fázis)
- generikumok
- Csak progeszteront tartalmazók (pl. szoptató nők)
- Csökken a petefészek daganatok és az emlő daganat valószínűsége
- Csökken a vérzés mennyisége, időtartama
- Csökken a libidó, a lubrikáció

Hormonális fogamzásgátlás 3.

- Per os
- Hüvelygyűrű
- (Tapsz)
- Depó készítmények im. Provera 150, (Norplant)
- Hormonkibocsátó IUD-k, Mirena, Levosert, Jaydess, Kyleena, Liletta, Skyla
- Raymond Pearl indexe:
 - a módszert 100 nő használja, egy év alatt hány esik teherbe?

Emergency contraception

- Postinor, múzeum
- Fertilan, Rigesoft
- Escapelle - levonorgestrel, 72 óra
- Ellaone - ulipristal, 5 nap

Intrauterin fogamzásgátlás

- tevé, kődarab
- alak: T, Szontágh hurok, számos forma
- felület, hatásosság, tolerálhatóság
- Réz, ezüst, arany
- Hormon kibocsátás

Akik gyermeket szeretnének

- Magzatvédő vitaminok
 - Már a tervezett várandósság előtt, akár 3 hónappal
 - Folsav ellátás
 - Aktív metabolit, a metafolát
-
- LH teszt
 - HCG teszt - beta HCG teszt

Akik gyermeket szeretnének, de spontán nem sikerül

- clomifén citrát
- HMG: Menopur, Meriofert 75NE inj.
- hCG, Choragon, Pregnyl 5000 NE inj.
- Urofollitropin: Fostimon 75 NE inj.
- Follitropin alfa: Bemfola, Gonal-F, 75-450 NE toll. Ovaleap, 300-900 NE inj.
- Follitropin beta: Puregon 50-600 NE inj.
- Lutropin alfa: Luveris 75 NE inj.
- Choriogonadotropin alfa: Ovitrelle 250 ug, inj, toll.
- Corifollitropin alfa: Elonva 100-150 ug inj.
- Kombinált: Pergoveris 150/75NE inj. follitropin és lutropin alfa

Ovuláció indukció

- WHO 1 Hypogonadotróp, hypothalamikus, v GnRH deficiencia
- WHO 2 Normogonadotróp, PCOS, testsúly csökkentés, inzulin rezisztencia, D vitamin
- WHO 3 Hypergonadotróp, kimerülés, legnehezebb kezelni
- Hyperprolactinaemiás, sella MR vizsgálat, Bromocriptin, Norprolac

Progeszteron a koraterhességben

- Utrogestan 100 mg, Crinone 80 mg, Lutinus 100 mg, Progesterone 100-200 mg, Prolutex 25 mg inj.
- mifepristone (RU-486) antiprogeszteron, abortivum

Vitaminok a várandósságban

- Hányinger - B6
- Folsav - metafolát
- Vitamin komplexek
- Jód? Pocaklakó, Jutavit, Ovant-baba, Trimeszter 1
- D vitamin, Ca
- Mg
- ásványi anyagok, nyomelemek, szelén, cink
- Glutén és laktóz mentes: Das gesunde PLUS

Vaspótlás

- a várandósság második felében
- dilúciós anaemia
- a vasraktárak feltöltése
- a vas felszívódása, biológiai hasznosulása
- obstipáció
- per os, iv?

Betegségek a várandósság alatt

- Onkológia - lehetőleg a 12. gesztációs hét után
 - a protokoll szerinti kezelést változatlanul kapja
- Neurológia - Epilepszia szérumszintek ellenőrzése, SM: a progresszió mértékétől függ
- Kardiológia - arrythmiák
- Hypertónia - methyldopa, nifedipine, (metoprolol), urapidyl
- Diabetes - diéta, inzulin, (metformin)
- Autoimmun betegségek, SLE, steroid kezelés
- Fájdalom és láz csillapítás - paracetamol
- Antibiotikumok: beta-laktámok, penicillin, cephalosporin, clindamycin, (aminoglicozidok), Tienam - imipenem

Betegségek a várandósság alatt 2.

- Allergia
- Bőrgyógyászat
- fejfájás - migraine

A magzat érdekében

- Tüdőérlelés
 - Felületaktív anyag termelődése
 - Lecitin-szfingomyelin arány
 - Dexa-, betamethasone
 - 48 óra
-
- Arrhythmiák kezelése - ritka

Tocolytikumok

- Mg
- Ca antagonisták, nifedipine
- Indomethacin, csak a 32. hét előtt
- betamimetikumok Partussisten -fenoterol
- atosiban, Tractocile

A szülés gyógyszerei

- Méhszáj érlelés - prosztaglandin E Prepidyl
- Fájáskestés - oxytocin
- Méhösszehúzó, uterotonikumok - ergot alkaloidák
- Sulproston (Nalador)

- Misoprostol - off label

Anti D profilaxis

- minden szülészeti esemény, beavatkozás után
- amniocentesis, chorion biopszia
- vetélés, terhesség megszakítás
- méhen kívüli terhesség
- vérzés a terhesség alatt
- szülés, császármetszés

Ablaktálás

- Bromocryptin
- Norprolac

Nőgyógyászat

- Colpitisek
- gombás
- bakteriális
- trichomoniasis
- vírus

Gombás fertőzések

- *Candida albicans*
- *Torulopsis glabrata*

- econazol Gyno Pevaryl, ketoconazol -Nisoral krém, clotrimazol - Canesten
- itraconazol - Orungal p.o.
- fluconazol - Mycosyst gyno
- butoconazol - Gynazol

- Betadine - povidone-iodine
- Gynoflor - *Lactobacillus fermentum*

Bakteriális vaginosis

- tünetei, pH, odor
- diagnosztika

- *Atopobium vaginae*
- *Gardnerella vaginalis*

- metronidazol - Klion
- Dalacin - clindamycin

Vírus fertőzések

- HSV I-II.
- aciclovir - Zovirax, Virolex, Telviran
- famciclovir
- valganciclovir
- HPV
- Isoprinosine - inosine pranobex

- magisztrális készítmények
- gyári készítmények

- lokális
- szisztémás

- a lactobacillus flóra helyreállítása - probiotikumok, pH érték

Urogynecologia

- tőzegáfonya
- Monural- fosfomicin
- antibiotikumok

- Vizelet tartás gyógyszerei
- Ditropan - oxybutynin

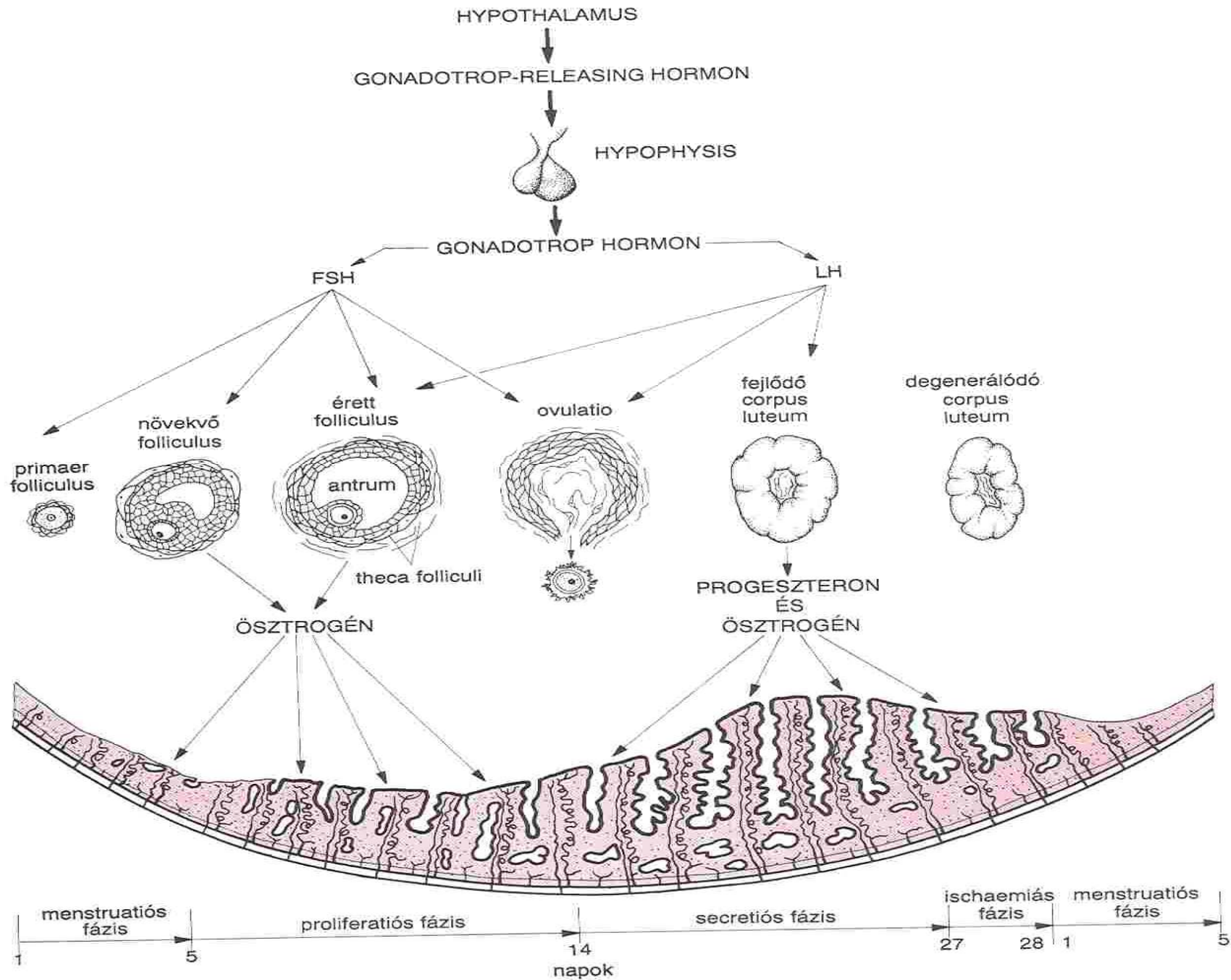
- A vizelet ürítés segítése - Mestinon- pyridostigmin

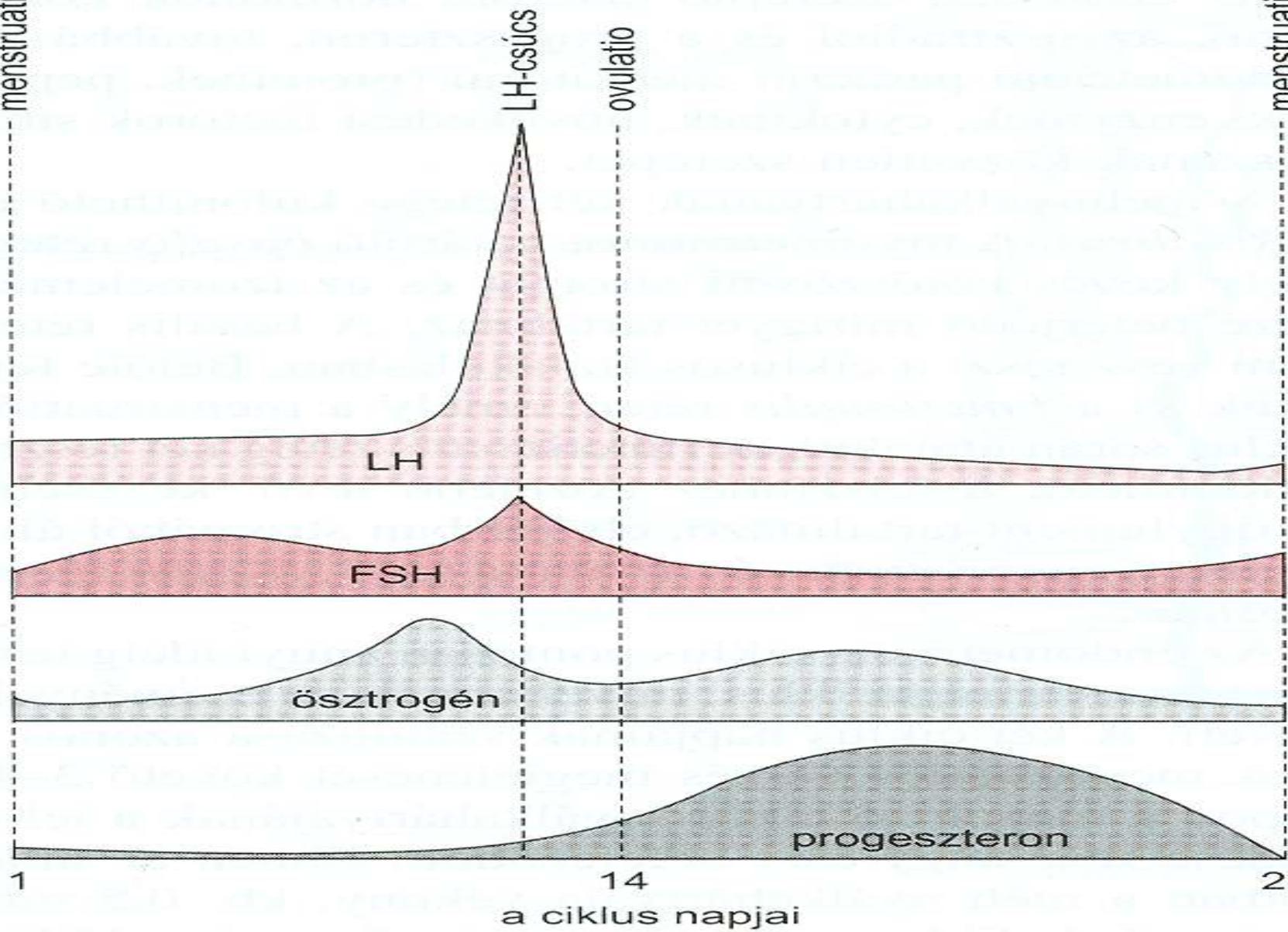
Vérzészavarok

- gesztagének
- ösztogének
- kombinált kezelés

- (hormonpótlás)
- tibolone - Livial

menstruatio kezdete

menstruatio kezdete

A vérzészavar leírása a vérzés mennyisége alapján

■ Negatív

- Amenorrhoea
- Raromenorrhoea
- Oligomenorrhoea

■ Pozitív

- Hypermenorrhoea
- Polymenorrhoea

Amenorrhoea

- Primaer
- Secundaer

- Hypothalamikus
- Hypophysaer
- Ovarialis
- Endometrialis

A ciklushoz való viszonya alapján

- Ciklust tartó – menorrhagia
 - Praemenstrualis
 - Postmenstrualis
 - Középidős
- Ciklust nem tartó – metrorrhagia, v. metropathia haemorrhagica

Életkorhoz kapcsolódó

- Juvenilis metropathia
- Fertilis korúak vérzészavarai
- Perimenopausalis vérzészavarok

Etiológia

■ Organikus

- Endometrium cc
- Hyperplasia
- Polypus endometrii
- Endometritis
- Adenomyosis, endometriosis
- Myoma uteri

■ Funkcionális

- Endocrin zavarok
- Hyperplasia

Kezelés

- Az ok pontos feltárása után
- A beteg szempontjainak figyelembe vételével
 - Terhességet szeretne
 - Ragaszkodik a méh megtartásához
 - Nem kíván hormon készítményeket szedni

A myóma kezelésének lehetőségei

- Műtéti
 - hysterectomia
 - myoma enucleáció

 - laparotomia
 - laparoscopia
- Arteria uterina mikroembolizáció
- Gyógyszeres kezelés

A myoma gyógyszeres kezelése

- Esmya, ulipristal acetat
- májkárosítás?

Az endometriózis kezelése

- Klinikai megjelenési formái
 - csokoládé cysta
 - endometriotikus csomó
- Lokalizációja
 - ovarialis
 - adenomyosis
 - kismedencei
 - húgyhólyag, bél, egyéb szervek

Az endometriózis diagnosztikája és kezelése

- klinikai panaszok, fájdalom, meddőség, vérzészavar
- fizikális és UH vizsgálat
- tumormarker, Ca 125, HE4
- CT/MR
- laparoscopia - diagnosztikus, egyben terápiás is
- hystológiai vizsgálat

Endometriózis gyógyszeres kezelése

- fiziológiás amenorrhoea, terhesség, szoptatás alatt
- Visanne - dienogest
- GnRH analógok, antagonisták, Decapeptyl, Zoladex, Lucrin, depot injekciók, Synarel - orrspray
- Danoval - Danazol
- hormonális fogamzásgátlók - pl. Dienille

Ha nincs rendben a vény...

- a betegről “anamnézis felvétel”
- helyettesíthető-e a gyógyszer?
- ha nem, kapcsolatfelvétel a kezelőorvossal
- ha ez sem sikerül, milyen a beteg állapota
- ha az állapot nem kielégítő, azonnali segítségkérés
OMSZ
- ha kielégítő keresse fel ismét a kezelőorvost, írjuk le a problémát, a kérdésünket.

Köszönöm a figyelmet!

